

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในเหตุการณ์โลกปัจจุบัน เป็นยุคของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ไร้พรมแดน อันส่งผลให้สังคมไทยในช่วงคลื่นลูกที่ 3 ยุคแห่งคอมพิวเตอร์ หรือสมองกล พลวัตของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก ความทันสมัยหรือการกลายเป็นสังคมสมัยใหม่ (Modernization Society) ของประเทศไทยเข้าสู่ทิศทางของการนำเอาระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศที่เป็นลักษณะแบบสังคมอุตสาหกรรมอย่างเต็มที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ความทันสมัยเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น (อดิพันธ์ พรหมพันธุ์ใจ, 2550, น. 1-2) ด้วยเหตุที่สภาพการณ์ของสังคมไทย มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเนื่องมาจากความเจริญทางด้านข้อมูลข่าวสาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดังกล่าวนี้จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมา สังคมมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น บุคคลต่างเปลี่ยนความคิดและวิถีการดำรงชีวิต ในสภาวะเช่นนี้ บุคคลจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเอง เพื่อที่จะสามารถมีชีวิตอยู่อย่างสงบสุข และสามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ จึงได้เกิดกระแสเรียกร้องจากทุกฝ่ายให้มีการปฏิรูปการศึกษาขึ้น เพื่อพัฒนาคนให้รักที่จะเรียนรู้ มีความสุขในการเรียนรู้ มีปัญหาความคิดสามารถแก้ปัญหา และเลือกสรรสิ่งที่มีคุณค่าอันแท้จริงให้กับตนเองและสังคม จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 หรือภาวะฟองสบู่แตก ที่ผ่านมาเป็นบทเรียนของการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่มีเสถียรภาพ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในวงกว้าง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสม ของการพัฒนาอย่างรอบด้านและการพัฒนาที่พึ่งเงินทุนจากต่างประเทศมากเกินไป โดยไม่สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีแก่ประชาชนไทย ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการเศรษฐกิจและสังคม การกระจายทุนการกระจายความเจริญ เกิดปัญหาทางสังคม ความเสื่อมสลายของความเป็นผู้มีคุณธรรมอันเป็นวัฒนธรรมที่ดีของสังคมไทยเข้ามาแทรกแซง (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550, น. 6-7)

รัฐบาลได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจและทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่องยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ในทุกมิติ โดยเน้นนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกกับการพัฒนาคุณภาพ เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพไทยในทุกมิติ

อย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถเพื่อให้เทียบพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบรู้ รอบคอบและระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและ “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจ โดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ส่งผลให้สามารถอุมชูตนเองได้ (Relative Self-Sufficiency) ดำเนินชีวิตด้วย “ความเพียร ซื่อสัตย์ สุจริต อุดหนุน” อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีให้พร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น และสังคมที่สงบสันติสุข (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 2555, น. 19-23)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ส่งเสริมให้โรงเรียนได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของโรงเรียน ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาบุคลากร โดยพัฒนาเครือข่ายและขยายผลโรงเรียนตัวอย่าง การจัดการกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในโรงเรียนขึ้น โดยได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตและตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้โรงเรียนพัฒนา หรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 1-5) กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดให้ดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในระดับปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการดำเนินการตามกระแสพระราชดำริช ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวัน (2550, น. 10)

โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้จัดการเรียนรู้โดยสอดแทรกกิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความสมดุลในการพัฒนาทางด้านร่างกาย มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ทุกระดับ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การประกอบอาชีพและการศึกษาโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

จากการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยาปีการศึกษาที่ผ่านมา ได้พบกับปัญหาที่เกี่ยวข้องต่อคุณภาพนักเรียนต่อโรงเรียนและชุมชน สรุปได้คือ (โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา, 2558)

1) ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ต้องรีบแก้ไขที่สำคัญคือ ปัญหา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะ สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ต่ำกว่าเกณฑ์ และปัญหา นักเรียนบางส่วนขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา ได้กำหนดไว้ เช่น ขาดความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ไม่สนใจต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไม่เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ เป็นต้น และปัญหาครูบางส่วนขาดความเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังคงใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิมๆ

2) ปัญหาที่มีผลกระทบต่อโรงเรียนและชุมชน เช่น ปัญหาสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนรู้ไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตกเป็นเหยื่อของสังคม เช่น การเสี่ยงต่อการติดสารเสพติดจากแหล่งมั่วสุมอบายมุขต่างๆ และปัญหาภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นในการให้ความร่วมมือ หรือสนับสนุนงบประมาณสำหรับการพัฒนาการศึกษาอย่างไม่เพียงพอ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนานักเรียนเป็นภารกิจโรงเรียนต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งครูเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้สู่นักเรียน โรงเรียนจะต้องจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะในการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับเชิงวิชาการและการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นโรงเรียนจึงจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ในเรื่องของการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข และสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ใช้วิธีสอนที่เหมาะสมเพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย สามห่วง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และมีเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550, น. 15-16) โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมทั้งหมด 5 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการปลูกผักออร์แกนิกเพื่อสุขภาพ 2) กิจกรรมการปลูกผักสวนครัว 3) กิจกรรมการเพาะเห็ดนางฟ้า 4) กิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ 5) กิจกรรมการทำนา ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความขยัน อดทน มีจิตอาสา หรือจิตสาธารณะ และเกิดความตระหนักรู้เสมอ ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ในระดับคุณภาพดี เป็นต้นไป

จากการดำเนินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น เพื่อให้ทราบข้อมูลการดำเนินการแต่ละขั้นตอน และผลิตผลความสำเร็จที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลของโครงการที่จะเป็นประโยชน์ ในการปรับปรุงพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่องของโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยการตอบแบบสอบถามของครูในภาพรวมและมีด้านการประเมิน ดังนี้

- 1.1 การประเมินด้านสภาวะแวดล้อม
- 1.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า
- 1.3 การประเมินด้านกระบวนการ
- 1.4 การประเมินด้านผลผลิต

2. เพื่อประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ในภาพรวมและมีด้านการประเมิน ดังนี้

- 2.1 การประเมินด้านสภาวะแวดล้อม
- 2.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า
- 2.3 การประเมินด้านกระบวนการ
- 2.4 การประเมินด้านผลผลิต

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา ได้ดำเนินการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน
2. ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน โดยเฉพาะด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้มีประสิทธิภาพโดยนักเรียนทำนา ปลูกผัก เลี้ยงไก่ เพาะเห็ดเป็นสามารถทำขายเป็นรายได้แก่ครอบครัวได้

3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง รู้จักหน้าที่ของตนเองมีความพอประมาณ มีเหตุผล ในการดำเนินชีวิต มีภูมิคุ้มกันตนเองที่เติบโตขึ้นไขว่คว้าความรู้และคุณธรรมโดยเฉพาะความขยันหมั่นเพียรในการเรียนรู้
4. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ผู้ปกครองและชุมชนมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน
5. ชุมชนให้การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน เช่น ทุนการศึกษา ทุนสำหรับจัดทำโครงการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งวิทยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำนา การเพาะเห็ด การปลูกผักออร์แกนิก เป็นต้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อประเมินผลโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอยางชุมน้อยของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายางชุมน้อย เขต 4 โดยจำแนกขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหาในการประเมินครั้งนี้ ดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบ CIPP MODEL ตามแนวความคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2004, p. 259) เป็นการประเมินวัตถุประสงค์และรายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ มีลักษณะเป็นแบบประเมินความก้าวหน้า เพื่อชี้จุดเด่นจุดด้อยของการดำเนินงาน ทั้งในระยะก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน และเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานโดยประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้
  - 1.1 การประเมินผลด้านสถานะแวดล้อม (Context evaluation)
  - 1.2 การประเมินผลด้านปัจจัยนำเข้า (Input evaluation)
  - 1.3 การประเมินผลด้านกระบวนการ (Process evaluation)
  - 1.4 การประเมินผลด้านผลผลิต (Product evaluation)
2. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวม 132 คน ครู 9 คน โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอยางชุมน้อยของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายางชุมน้อย เขต 4 ปีการศึกษา 2559 แบ่งได้ดังนี้
  - 2.1 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอยางชุมน้อยของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายางชุมน้อย เขต 4 จำนวน 33 คน
  - 2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอยางชุมน้อยของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายางชุมน้อย เขต 4 จำนวน 99 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 99 คน และครูจำนวน 7 คน รวม 106 คน ของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ปีการศึกษา 2559 ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากครูผู้สอนเป็นครูประจำชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นสมาชิกโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนทุกคนและจะต้องร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงปกติ ด้วยการเรียนบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและเทคโนโลยี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการ หมายถึง การประเมินผลโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2004, p. 259) หรือที่เรียกว่า การประเมินแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) โดยประเมินทั้งระบบของโครงการ 4 ด้าน คือ ด้านสภาวะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตของโครงการตามทรรศนะของผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้โดยใช้รูปแบบประเมิน CIPP MODEL รายละเอียด ดังนี้

1.1 การประเมินโครงการด้านสภาวะแวดล้อม (Context evaluation) คือ การประเมินในด้านนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ที่เน้นให้โรงเรียนในสังกัดจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทของโรงเรียน โดยอาศัยความร่วมมือจากโรงเรียนชุมชนและภาคเอกชนในการสร้างแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนและโรงเรียน ตลอดจนทางชุมชนที่พร้อมให้ความร่วมมือสนับสนุนทุกด้าน นอกจากสร้างคุณธรรมพื้นฐานให้เกิดแก่ผู้เรียน เช่น ความขยันอดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้และมีจิตอาสา เป็นต้นแล้วยังสามารถฝึกปฏิบัติจนทำรายได้เสริมแก่ตนเอง ครอบครัว และโรงเรียนเป็นอย่างดี มีการติดตามกำกับและประเมินผล ตรวจสอบเมื่อเสร็จสิ้นโครงการอย่างถูกต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2 การประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) คือ การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของคณะครูผู้สอนและบุคลากรอื่นๆ ความพร้อมด้านงบประมาณ ระยะเวลา วัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ในการดำเนินกิจกรรมโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการปลูกผักกอกอเนกนิคเพื่อสุขภาพ 2) กิจกรรมการปลูกผักสวนครัว 3) กิจกรรมการเพาะเห็ดนางฟ้า 4) กิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ 5) กิจกรรมการทำนาให้บรรลุวัตถุประสงค์

1.3 การประเมินโครงการด้านกระบวนการ (Process Evaluation) คือ การประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ การวางแผน การดำเนินกิจกรรม การนิเทศ กำกับติดตาม

การวัดและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมของครูและสภาพการดำเนินการร่วมมือของนักเรียน

1.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) คือ การประเมินเกี่ยวกับด้านทฤษฎีและการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการปลูกผักอเนกนิคเพื่อสุขภาพ 2) กิจกรรมการปลูกผักสวนครัว 3) กิจกรรมการเพาะเห็ดนางฟ้า 4) กิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ 5) กิจกรรมการทำนาให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. โครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเป็นการปลูกฝังเจตคติค่านิยมที่ดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมการปลูกผักอเนกนิคเพื่อสุขภาพ กิจกรรมการปลูกผักสวนครัว กิจกรรมการเพาะเห็ดนางฟ้า กิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ และกิจกรรมการทำนาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และสามารถนำหลักการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำรงและปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย มุ่งให้เกิดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ และเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย ความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ คือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเองสังคมสิ่งแวดล้อมทั้งวัฒนธรรม ในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป และไม่ต้องเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

3.2 มีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมายหลักศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากหลักปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบ

3.3 มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

3.4 เงื่อนไขความรู้ หมายถึง การฝึกตนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านมีความรอบคอบและความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่างๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและในขั้นปฏิบัติ

3.5 เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่จะต้องสร้างเสริมให้เป็นพื้นฐานจิตใจของนักเรียน ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในด้านมีความซื่อสัตย์ มีวินัยใฝ่เรียนรู้ และมีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่โรงเรียนต้องการให้เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมในโครงการเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้าน คือ มีความขยัน อดทน มีวินัยใฝ่เรียนรู้และมีจิตอาสา

5. ครู หมายถึง ครูโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา ระดับประถมศึกษาซึ่งครูทุกคนที่ได้รับมอบหมายในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 7 คน

6. กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 7 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 99 คน ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม โครงการเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งสิ้น 106 คน

7. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา อำเภอเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ปีที่ 1-2 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวนครูผู้สอน จำนวน 9 คน เป็นครูระดับปฐมวัย จำนวน 2 คน และระดับประถมศึกษา จำนวน 7 คน ผู้บริหารจำนวน 1 คน